

Maanmittauslaitos

Viite Talousarvioasetus (254/2004) 66 i §

Asia **MAA- JA METSÄTALOUSHALLITUKSEN KANNANOTTO
MAANMITTAUSLAITOKSEN VUODEN 2018 TILINPÄÄTÖKSEEN****Yleistä**

Ministeriön kannanotto Maanmittauslaitoksen (MML) toiminnasta perustuu MML:n vuoden 2018 tilinpäätösasiakirjaan, Valtiontalouden tarkastusviraston (VTV) laatimaan tilintarkastuskertomukseen vuodelta 2018 sekä laitoksen toiminnasta saatuun muuhun informaatioon. Maa- ja metsätalousministeriö (MMM) esittää kannanottonaan viitekohdassa mainitun asetuksen perusteella MML:n vuoden 2018 tilinpäätökseen seuraavaa.

Tuotantotoiminnan tehostuminen on jatkunut edelleen valtakunnallisen toimintamallin avustamana. Tietotekniikan palvelukeskuksen toimintaan vaikutti merkittävästi organisaatiomuutos, jossa osa palvelukeskuksesta siirtyi vuoden 2019 alusta uuden Ruokaviraston yhteyteen. Vuoden 2019 alusta tuli voimaan laki huoneistotietojärjestelmästä, mikä toi laitokselle uuden roolin osakehuoneistojen rekisteröinnin vastuutahona.

1. Arvio tuloksellisuuden kehityksestä ja asetettujen tavoitteiden toteutumisesta**a) Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tuki**

Maanmittauslaitoksen toiminnan vaikuttavuus perustuu laitoksen ylläpitämien valtakunnallisten aineistojen ja rekisterien kattavuuteen, ajantasaisuuteen, riittävään laatuun, tekniseen yhteiskäyttöisyyteen sekä toimiviin perustason palveluihin ja hyvään tietoturvaan. Nämä luovat edellytykset kansalliselle paikantamiselle ja peruspaikkatietojen hyödyntämiselle, omaisuudensuojalle, toimiville kiinteistömarkkinoille, luotettavalle vakuusjärjestelmälle sekä tietovarastojen laajalle käytölle yhteiskunnassa. Lisäksi tutkimuksella ja paikkatietoinfrastruktuurin tukitehtävillä ylläpidetään paikantamisen perusjärjestelmiä ja edistetään paikkatietojen innovatiivista tuottamista ja hyödyntämistä niin julkisessa hallinnossa kuin yritystoiminnassa.

Ministeriön kannanotto

Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että Maanmittauslaitos on saavuttanut tavoitteet kokonaisuutena sopimuksen mukaisesti. Maastotietojen vaikuttavuuden osalta tavoite ylitettiin selvästi. Erityisesti kiinteistöraajatiedon laatua tulee parantaa, jotta rekisterin luotettavuus paranee ja mahdollistetaan uusia palveluja ja digitaalisia toimintamalleja. Myös muuta rekisterien perusrannustyötä tulee jatkaa suunnitelman mukaisesti. Ministeriö pitää tärkeänä, että puuttuvat suojelualuekiinteistöt saataisiin muodostettua pitkäjänteisellä toimintamallilla. Hyvän tietoturvan ylläpito ja jatkuvuuden turvaaminen ovat oleellinen perusta toiminnalle. Lisäksi tulee huolehtia siitä, että rekisterien ja paikantamisen taustalla olevat perusjärjestelmät ovat hyvin hallittuja.

Laitoksen tulee varautua referenssijärjestelmien uudistamiseen ja verkostomaisen toiminnan kasvamiseen. Tietotekniikan palvelukeskus onnistui hyvin toiminnassaan haastavassa muutostilanteessa. Ministeriö kiittää laitosta sen merkittävästä panoksesta uuden Ruokaviraston perustamisen valmistelutyössä.

b) Toiminnallinen tehokkuus

Maanmittauslaitoksen toiminnan kulut (140,8 milj.) kasvoivat 7,2 miljoonaa edellisestä vuodesta. Syynä oli erityisesti palveluiden oston kasvu. Toiminnan kokonaistuotot olivat 96,9 miljoonaa ja ne nousivat 1,7 %. Laitoksen kokonaistuottavuus kasvoi 1 %.

Tuotannon tavoitteena oli kustannusvastaavuus. Julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus oli kokonaisuudessaan 1 % ylijäämäinen. Toimitustuotannon osalta oli 1 % alijäämä ja muiden julkisoikeudellisten suoritteiden osalta 2 % ylijäämä. Sähköisen kiinteistönvaihdannan volyyymi ei ole vieläkään kannattavalla tasolla. Muiden suoritteiden kustannusvastaavuus oli 6 % ylijäämäinen.

Yhteisrahoitteisen toiminnan (tutkimustoiminta) omarahoitusosuus oli 49 % ja kasvoi 9 % edellisestä vuodesta. Ulkopuolista rahaa saatiin 0,5 miljoonaa vähemmän kuin edellisenä vuonna ja yhteis- ja erilliskustannukset olivat selvästi arvioitua suuremmat.

Yhteistoiminnan (muille virastoille tuotetut tietotekniikkapalvelut) kustannusvastaavuus oli 94 %. Las-kutettavan työn määrä kasvoi edellisestä vuodesta. Osa yhteistoiminnoista on suunnitelmallisesti rahoitettu edelleen MML:n budjetista, mikä osaltaan vaikuttaa kustannusvastaavuuteen. Kustannuksia kasvatti henkilöstön mittava osallistuminen tehtävien siirtoon Ruokavirastoon.

Valtiokonsernin palveluja on otettu käyttöön, mutta niitä ei voida hyödyntää vielä täysimääräisesti joh-tuen nykyisten palvelujen elinkaaresta ja yhteisten palvelujen kehittämisen tilanteesta. Siirtyminen käyt-tämään Valtorin palveluja on nostanut kustannustasoa merkittävästi. Viimeisen kahden vuoden aikana kustannukset ovat nousseet 3,3 miljoonaa euroa ilman laajennuksia palvelukokonaisuuksissa.

Laitoksen talousarviorahoitusta siirrettiin vuodelle 2019 41,8 milj. euroa, mikä oli arvioitua enemmän. Siirtyvää rahamäärää lisäsi etupainotteinen ASREK –kärkihankerahoitus ja etupainotteinen sopeutus budjettileikkauksiin. Siirtynyt määräraha on eri hankkeisiin sidottua ja varattu käytettäväksi vuosien 2019 -2022 tulossopimuksen mukaisesti. Siirtyvä määräraha tulee pienemään kuluvana vuotena.

Ministeriön kannanotto

Ministeriön näkemyksen mukaan Maanmittauslaitos täytti tehokkuuden ja tuottavuuden vaati-mukset. Ministeriö pitää hyvänä, että Maanmittauslaitoksen kokonaistuottavuus kehittyi edel-leen hyvin. Laitos on toteuttanut tiukkaa sopeuttamissuunnitelmaa ja sopeuttanut toimintaansa annettuihin kehyksiin. Ministeriö katsoo, että parantunut tuottavuus ja tavoite sen jatkuvaksi parantamiseksi tulee näkyä myös jatkossa maksullisen toiminnan hinnoittelussa. Ministeriö esit-tää huolen Valtorin asiakasmaksujen kehityksestä ja tätä olisi hyvä selvittää tarkemmin jatkossa.

Vuodelle 2019 siirtyi noin 42 milj. euroa sidottua määrärahaa, mikä tarkoittaa sitä, että laitoksen rahoitustilanne on tällä hetkellä hyvä. Siirtyvän määrärahan suuruuden arvioinnissa ei onnis-tuttu. Siirtyvä määräraha tulee pienemään lähivuosina.

c) Tuotokset ja laadunhallinta

Perustoimitusten ja arviointitoimitusten suoritelmäärä jäi hieman tavoitteesta. Muilta osin toimitustuotannon tavoitteet saavutettiin varsin hyvin. Lohkomisen kesto-aika oli 5,0 kk . Kuusi tilusjärjestelyä saa-tiin valmiiksi, mikä oli tavoitetta enemmän.

Kirjaamisasioita ratkaistiin noin 320 000 kpl, mikä on selvästi enemmän kuin edellisenä vuonna. Ky-syntä lisääntyi edellisestä vuodesta ja uusia sähköisiä palveluja otettiin käyttöön. Lainhuutojen käsitte-lyaika on nyt vakiintumassa hyvälle tasolle mediaanin ollessa 30 pv. Lisäksi käsittelyaika on hajonta on

pienentynyt. Laitos on lisännyt tähän toimintaan resursseja, jotta suorituskäytössä päästäisiin pysyvästi tavoitetasolle. Lisäksi laitos on toteuttanut toimintaprosessien kehittämistä, jotta lainhuutojen käsittely olisi mahdollisimman tehokasta.

Kiinteistötietojärjestelmän tietojen perusparantamista toteutettiin laaditun suunnitelman mukaisesti. Kiinteistövaihdannan palvelun ja siihen liittyvien toimintamallien jatkokehittäminen on edelleen käynnissä yhdessä avainsidosryhmien kanssa.

Maastotietotuotannon tuotantotavoitteet ylitettiin monelta osin. Hyvät sääolosuhteet auttoivat onnistumisessa.

Sähköisen asioinnin kehittäminen ei edennyt kaikilta osin suunnitellusti. Lisäksi joitakin selvityksiä siirtyi eteenpäin odottamaan paikkatietopoliittisen selonteon toimeenpanoa. Metsähovin tutkimusaseeman laitekannan uudistamisen valmistuminen on viivästynyt jonkin verran suunnitellusta aikataulusta. Huoneistotietojärjestelmän (ASREK –hanke) ensimmäiset toiminnot valmistuivat vuoden 2019 alussa, mutta kehitystyö jatkuu vaiheittain vuosien 2019 ja 2020 aikana. Laitos osallistui myös aktiivisesti Paikkatietoalusta –digihankkeeseen sekä kiinteistöverotuksen uudistamishankkeeseen.

ICT -palvelutuotannon osalta palvelusuunnitelman toteuma oli pääosin hyvä. Asiakasvirastoille tuotettiin it -asiantuntijapalveluita palvelusopimuksiin perustuen.

Paikkatietokeskus ei saavuttanut tutkimustoiminnassaan tavoitteena olleiden suoritteiden määrää. Tämä johtui kuitenkin pääosin siitä, että otettiin käyttöön uusi toimintamalli, jossa on selvästi aikaisempaa tiukemmat kriteerit siitä, mitä voidaan laskea julkaisuksi.

Toiminnan ei-toivottujen vaikutusten (kantelut, valitukset maa- ja metsätalouden osastoille, tehdyt purkuesitykset jne.) määrä on laskenut ja alhainen ottaen huomioon tehtävien luonne ja asianosaisten lukumäärä, joka on moninkertainen toimitusten lukumäärään nähden.

Maanmittauslaitoksen asiakastyytyväisyys pysyi hyvällä tasolla.

Ministeriön kannanotto

Ministeriö katsoo, että Maanmittauslaitos saavutti tuotoksille ja laadunhallinnalle asetetut tavoitteet pääosin hyvin. Kiinteistövaihdannan palvelun prosesseja on syytä edelleen kehittää. Rekisteritietojen ja tietovarantojen suuret hakumäärät kertovat siitä, että laitoksen aineistojen käyttö on merkittävää. Palvelukeskustoiminnan tulosta voidaan pitää hyvänä ottaen huomioon käynnissä olleen organisaatiomuutoksen valmistelun. Laitos on toiminut lisäksi onnistuneesti hallituksen digitalisaatiokärkihankkeiden toteutuksessa. Jatkossa on kiinnitettävä huomiota hankkeiden yhteydessä kehitettyjen palveluiden ja toiminnallisuuksien jatkuvuuteen ja jatkokehittämiseen yhteistyössä eri osapuolten kanssa.

Tutkimustoiminta on ollut tuloksellista, tieteellisesti korkeatasoista ja yhteiskunnallisesti vaikuttavaa. Tutkimuksen tuottamalle korkeatasoiselle osaamiselle ja tiedolle on kysyntää yrityksissä ja eri hallinnonaloilla. Ministeriö kannustaa Maanmittauslaitosta kehittämään edelleen tutkijoiden aktiivista otetta tutkimustulosten vaikuttavuuden lisäämisessä sekä yhteistoiminnassa laitoksen tuotannon kehittäjien kanssa. Tutkimuksen ja tuotantotoiminnan kehittämisen synergiassa on edelleen parantamisen varaa.

d) Henkisten voimavarojen hallinta

Ministeriön kannanotto

Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että Maanmittauslaitos on saavuttanut hyvin henkisten voimavarojen hallintaan liittyvät tulostavoitteensa. Henkisten voimavarojen hallintaan ja kehittämiseen on Maanmittauslaitoksessa johdonmukaisesti panostettu. Osaamisen kehittämistä on edis-

tetty muun muassa Osaaja-projektin avulla. Eläköitymisen vuoksi uusrekrytointia joudutaan tekemään jatkuvasti. Tietyn sektorin osaajien (esim. ICT –asiantuntijat) rekrytointi on haastavaa ja kaikkiin tehtäviin ei välttämättä saada tarpeen mukaisia osaajia.

2. Tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ja kehittämistarpeet

Maanmittauslaitoksen vuoden 2018 tilinpäätös on asianmukaisesti laadittu ja sisältää valtion talousarvio-osta annetun asetuksen mukaiset tiedot. Tilinpäätöksen perusteella on mahdollista seurata ja arvioida laitoksen toimintaa ja sen kehitystä. Tilinpäätösraportin teksti ja siihen sisältyvä Netra -asteikolla tehty toteutumien arviointi ovat selkeitä ja helposti analysoitavia.

Maanmittauslaitoksen toiminnan tavoitetasot tulee asettaa riittävän vaativina. Tuottavuuden jatkuva parantaminen on tärkeää. Tutkimustoiminnan vahvaa yhteiskunnallista vaikuttavuutta tulisi tuoda tulosten raportoinnissa vielä selkeämmin esille.

3. Ministeriön esitys viraston / laitoksen toimenpiteiksi tuloksellisuuden parantamiseksi

Ministeriö katsoo, että laitoksen tulee jatkuvasti ja ennakoiden kehittää johtamis- ja toimintamallia, käytössä olevia järjestelmiä sekä henkilöstön osaamista siten, että ne mahdollistavat laitoksen toiminnan tuloksellisuuden säilyttämisen, digitalisaation tehokkaan hyödyntämisen ja toiminnan kehittämisen muuttuvassa toimintaympäristössä.

Digitalisaatio, laajaa yhteen toimivuutta ja yhteistyötä korostava ekosysteemiajattelu ja kehittyvä alustatalous edellyttävät, että MML tarkastelee aktiivisesti omaa roolia tässä muuttuvassa ympäristössä eri näkökulmista. Näitä näkökulmia ovat esimerkiksi oman vastuualueen laajuus tiettyssä toimintakokonaisuudessa ja tavoiteltu toimintatapa. Julkinen hallinto nähdään yhä enemmän mahdollistajana eli mitä perustason palveluja on tarkoituksenmukaista itse tuottaa ja miten voidaan edistää uusien ekosysteemien syntyä ja taloudellisen lisäarvon kasvua yhteiskunnassa ja yritystoiminnassa. Tätä tarkastelua on syytä jatkaa yhdessä ohjaavan ministeriön kanssa. Uudet poikkihallinnolliset kehittämis- ja yhteistyöhankkeet korostavat tarvetta prosessien ja järjestelmien poikkihallinnolliselle kehittämis-yhteistyölle sekä selkeälle roolitukselle julkisen hallinnon ja yrityssektorin kesken. Tämä edellyttää uusia toimintamalleja, kyvykkyyksiä ja kumppanuuksien hallintaa. Osana digitalisaation ohjausta toiminta- ja palveluarkkitehtuurytyössä tulisi tunnistaa ja kuvata nykyiset digitaaliset palveluketjut ja ekosysteemit, joissa MML on mukana ja täsmentää yhteistyössä ministeriön kanssa hallinnonalan rooli em. ketjuissa. Ministeriö edellyttää, että laitos osallistuu yhteiseen digitalisaation ohjausmalliin ja digitalisaatiota edistävään strategiatyöhön.

Peruspaikkatietojen ylläpidon, paikkatietotutkimuksen, paikkatietoinfrastruktuurin kehittämis-yhteistyön sekä paikkatietoselonteon toimeenpanon kautta voidaan saada aikaan lisää vaikuttavuutta niin julkishallinnossa, yrityssektorilla kuin kansalaistenkin arjessa. Uusien toimintamallien ja innovaatioiden syntymisen edistäminen on tärkeää tulevina vuosina.

MML:lla on rooli olla oman toimialan osalta edistämässä käynnissä olevaa laaja-alaista digitalisaatiota sekä osallistua aktiivisesti kansallisen perusrekisterikonaisuuden kehittämiseen. Silloin kun kehittäminen kohdistuu omistuksen todentamisen perustana oleviin toimintoihin, on kriittistä huolehtia vaakuusjärjestelmän turvaamisesta ja oikeusturvasta. Kehityskohteena on edelleen kiinteistöväihdännän palvelun käytön edistäminen kehittämällä toimintaa yhdessä sidosryhmien kanssa. Kiinteistö-tietojärjestelmän tietojen perusparantamisen suuntaamista on syytä tarkastella vuosittain, jotta tietojen laadun parantaminen tukee kehitysprosesseja.

Maanmittauslaitoksen tulee kehittää edelleen toimitustuotantoa, kirjaamisasioita ja tietopalvelua sekä niihin liittyvää ennakoitua sekä kustannuslaskentaa siten, että menojen sekä tulojen muutokset voidaan ennakoida riittävän hyvin tuotannossa, taloussuunnittelussa ja maksuja määrättäessä. Näin seuraavalle vuodelle siirtyvän määrärahan määrä on ennustettava ja seuraa sen käyttösuunnitelmaa. Hyvä tuottavuuskehitys ja vaade sen jatkumiselle tulee näkyä myös selkeästi hinnoittelussa. Myös yhteiskustannusten tason hallinta on tärkeää.

Tutkimustoiminnan suuntaamisessa ja tieteellisen osaamisen kehittämisessä on huomioitava vahvasti yhteiskunnallisen vaikuttavuuden näkökulma kuitenkin siten, että toiminta pysyy oman toimialan puitteissa. Tutkimuksen tulee olla kansainvälisesti korkeatasoista, mutta tuottaa samalla ratkaisuja yhteiskunnallisiin haasteisiin, luoda edellytyksiä elinkeinojen kehittymiselle sekä tarjota tietopohjaa päätöksenteon ja politiikan valmistelulle. Tutkimuksen ja toiminnan kehittämisen synergiaa pitää edelleen parantaa.

Ministeriö edellyttää, että Maanmittauslaitos pitää ohjaavan tahon tietoisena kaikista oleellisista kansallisista ja kansainvälisistä yhteistyöhankkeista ja kehittämishankkeista, joissa laitos on mukana.

Valtiontalouden tarkastusvirasto on tilintarkastajan vuosiyhteenvedossa kiinnittänyt huomiota eräisiin asiakokonaisuuksiin. Ministeriö pitää tärkeänä, että laitos korjaa mahdolliset puutteet tai virheelliset käytännöt. Erityisesti on syytä kiinnittää huomiota matkalaskuihin ja hankeusjakoihin liittyviin menettelyihin.

4. Ministeriön omat toimenpiteet viraston / laitoksen tuloksellisuuden parantamiseksi

Yhteistyössä Maanmittauslaitoksen kanssa ministeriö ylläpitää ja kehittää maanmittauksen toimialan lainsäädäntöä ja huolehtii siitä, että Maanmittauslaitoksella on sovittua toimintaa varten riittävät voimavarat. Tulosohjauksen prosessia, sisältöä ja tavoiteasetantaa kehitetään siten, että se tukee Maanmittauslaitoksen kestäväää vaikuttavuus- ja tuloksellisuuskehitystä. Lisäksi digitalisoituvien toimintojen strategista ohjausta kehitetään osana ohjauskokonaisuutta ottaen huomioon koko julkisen hallinnon kehityslinjaukset ja tarpeen vaatiessa priorisoidaan toiminnan painopisteitä. Ministeriö johtaa vastuullaan olevia digitalisaatiohankkeita ja vastaa niiden toteuttamisesta yhteistyössä virastojen kanssa. Ministeriö edistää lisäksi omalta osaltaan digitalisaatiokehityksen kannalta tärkeitä yhteen toimivuuden ja poikkihallinnollisten toimintamallien kehittämisen prosesseja.

Kansliapäällikkö

Jaana Husu-Kallio

Ylijohtaja

Pentti Lähteenoja

TIEDOKSI Valtiovarainministeriö
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiokonttori
MMM /Ohjaus- ja talousyksikkö

